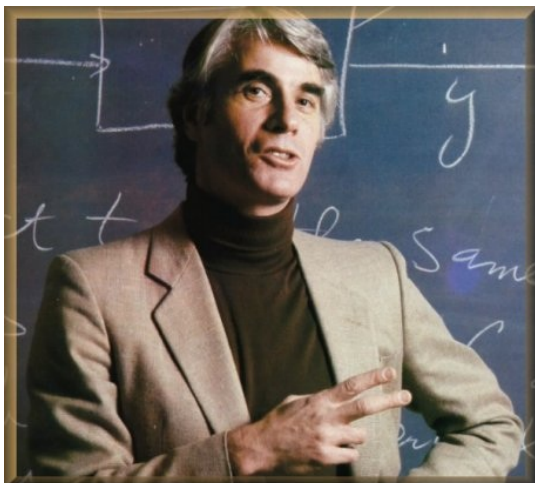

Код нас се често једним појмом обухватају разнолики садржаји. Језик нам се некако свети због лењости духа. Олако се ослањати на задати језичко-појмовни инструментаријум значи ослепети пред нијансама, па чак и пред основним бојама у политици. Тој заблуди подлегла је и именица *тржиште*. Ова реч обухвата макро и микро план и има најмање три значења. У првом случају, тиче се односа понуде и тражње за неком робом, у другом је то либерализација спољне трговине и економске динамике, а у трећем означава вредновање рада у истој области према томе како ко ради.

Кренимо с краја. Теоријски прилог одбрани тржишта дао је, поред осталих, амерички филозоф Роберт Нозик. Нозик за пример узима обућара који прави квалитетне и лепе ципеле – насупрот обућару чији производи нису ваљани – те закључује да је слободно тржиште корисно и праведно јер добар обућар заслужује да живи боље од лошег обућара, а у томе и успева. Иако су Нозикове шире погледе на тржиште теоретичари успешно критички анализирали, овај пример је најбоља и најједноставнија истина о *праву на издвајање*

, то јест о корисном и праведном деловању тржишних механизма на микроплану економског живота. Нико не може спречити купца да изабере боље, а не горе, нити ико мајстору може оспорити право да своје умеће и рад поштено уновчи.

Насупрот томе, стоји глобализацијски Бехемот. „Слободан проток робе, људи и капитала” – то је, како су говорили досовци, права ствар? Јесте, али само ако је ваша национална привреда супериорна и спремна да угуши домицилну производњу, или ако сте некакав Енглеz од пре стотину и шездесет година који граби на исток не би ли на слободном тржишту Британске Индије преузео рудник дијаманата. А шта тек рећи о Веслију Кларку, који након „ослобођења” Косова иде да се постара за тамошњи угаљ? Додуше, на тржишту, у овом смислу, има и неопходних ствари, као што су увоз, извоз, заједнички пројекти – али се због „Самсунга” и јужног воћа не смеју заборавити поменути fine English gentleman на путу за Индију, а још мање онај црни сват Србије из 1999. године. Тврдити, уосталом, да алавост на туђа природна богатства и њихово гутање није одлика правог слободног тржиште исто је што и тврдити да Совјетски Савез није био комунистичка, него социјалистичка земља, будући да комунизам „тек треба да дође”.

Код нас, слободно тржиште постоји само у макроекономском облику. Таква је, рецимо, пракса проистекла из ССП-а, тог једностраног документа који од готовог прави неизвесну и дозлабога мутну вересију. Ипак, ни ССП, у погледу штетности, не може да опепели приватизацији коју је, уз подршку „независних” медија, почео да спроводи ДОС, у јануару 2001. године. Недељник *Време* организовао је трибине где су нас „независни стручњаци” уверавали да

праведна

приватизација не може бити успешна

, па су нам наметнули неправедну и неуспешну приватизацију. ДОС је подизао морал становништва, тврдећи да је Србија на добром путу. Димитрије Боаров из

Времена

хтео је да бије ако му нешто кажеш против приватизације на мађарски начин. А у Бранковој улици, веровали или не, стајао је билборд с натписом: „Зашто приватизација? Због будућности наше деце!” И слика маме с маленом ћерком, а обе загледане некуд поетично, ваљда у 2012. годину, те им осмех титра на блаженом лицу.

Тржиште у Србији – бог са много лица

Пише: Драшко Вуксановић
четвртак, 05 јул 2012 10:03

